

Apstrakcija / Maske / Ribar

Barbarić, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:637522>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Marija Barbarić

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2022./2023.

Kolegiji: Kiparstvo, Slikarstvo, Grafika

Mentori:

izv.art. Vojin Hraste

prof.art. Vlasta Žanić

izv.prof.dr.art. Snježana Ban

izv.prof.dr.art. Igor Čabraja

APSTRAKCIJA / MASKE / RIBAR

SAŽETAK

Osobni cilj stvaranja umjetničkog djela za mene je istraživanje tehnika, materijala, bavljenje temama koje me inspiriraju, želja za spajanjem različitih medija, materijala, stilova. Svaki mediji bitan je za razvoj vlastitog autorskog izraza te pomaže u pronalaženju svrhe u umjetničkom djelovanju svakog umjetnika.

Interes za istraživanjem apstraktne umjetnosti pojavio se na trećoj godini studija, kada se počela javljati i želja za razvijanjem osobnog umjetničkog izražaja. Temelji se na upoznavanju materijala i tehnika, ali i na upoznavanju same sebe, odnosno, pokušaju prenošenja vlastitih misli i stavova u određeni umjetnički rad. Želja za postizanjem dinamičnih, ali skladnih kompozicija koristeći nepravilne geometrijske oblike, poteze, materijale rezultirala je slikarskim djelom koje zbog izražajnog sredstva i reljefnosti na neki način dobiva i elemente drugih medija kao što je na primjer kiparstvo.

Pokušaj zadržavanja klasičnog prikaza kiparskog djela kroz materijale kao što su glina i gips, kroz uobičajeni prikaz kiparskog portreta, ali s većim naglaskom na sam koncept djela rezultiralo je umjetničkom suradnjom između mene i moje kolegice Nike Livade u stvaranju kiparskog djela *Maske*. Djelo je zahtijevalo kvalitetnu umjetničku izvedbu na način postizanja realnih proporcija i forma ljudskog lica, ali jednako značajno bilo je i prenošenje emocija i ekspresija na kojima se temeljila ideja ovoga djela. Bio je izazov spojiti sve bitne elemente

rada, kao i pitanje o postavi djela u prostoru te stvaranjem međusobnog odnosa maski, postizanjem komunikacije između maski i promatrača.

Povezivanjem medija bavila sam se i u mediju grafike, iako na suptilniji način nego na drugim djelima. Uzimajući najbitnije motive fotografije stvorila sam rad koji je promijenio ugođaj originalne fotografije, ali je planiranim i slučajnim grafičkim postupkom stavljen u neki novi, drugačiji kontekst. Stvarajući grafike nikada nisam mogla biti sigurna kako će rad na kraju izgledati te mi je i ovo djelo dokazalo da je proces njegovog stvaranja često jednako vrijedan kao i sam rezultat dovršenog djela.

KLJUČNE RIJEČI: tehnika, materijal, medij, stil, proces, kompozicija, apstrakcija, portret, emocija, ekspresija, fotografija, proces

APSTRAKCIJA

Od trenutka kada sam se počela baviti likovnom umjetnošću, bilo slikarstvom, kiparstvom ili grafikom, zanimala su me tradicionalne teme poput žanr motiva, portreta, figura, pejzaža i slično te sam stvarala uobičajenim tehnikama – tempera, olovka, ugljen, glina, bez previše želje za odmicanjem od „akadenskog“ pristupa umjetnosti.

Na trećoj godini prijediplomskog studija došlo je do svojevrsnog zasićenja od konstantnog ponavljanja istih tehnika i tema te se u meni spontano razvila želja za istraživanjem nečega što mi je do tada bilo potpuna nepoznanica i nikada mi nije privlačilo osobitu pažnju, a to je apstraktna umjetnost. Kako izraziti svoje osjećaje, prenijeti određenu poruku promatraču bez figurativnog prikaza? Zašto? Koje tehnike primijeniti? Boje? Materijale?

Moje shvaćanje apstraktne umjetnosti temelji se prvenstveno na istraživanju raznih tehnika i potezu bez intenzivnog razmišljanja i priprema prije samog slikanja. Djelo *Apstrakcija* rađeno je direktno na papiru bez pripreme skice, a cilj ovog djela bilo je stvoriti „oku ugodnu“, dinamičnu, slobodnu kompoziciju. Djelo ne nosi nikakvu skrivenu poruku, naprotiv, želja mi je bila odvojiti samu sliku od teme odnosno potaknuti promatrača da sam interpretira ovu sliku onako kako on to želi.

Ovo djelo nije potaknulo samo moju znatiželju za istraživanjem novih tehnika, materijala i načina slikanja nego i želju za shvaćanjem vlastitih osjećaja koji se događaju u meni prilikom stvaranja likovnog djela. Shvatila sam da sam slikajući figurativne kompozicije gubila želju za stvaranjem, opterećujući se detaljima, ravnomjernim potezima, proporcijama i sličnim stvarima zbog čega više nisam uživala u slikanju, a to se počelo primjećivati i na mojim radovima. Slikanje apstraktnih kompozicija vratilo je u meni zadovoljstvo prilikom stvaranja djela što smatram najvažnijim dijelom procesa stvaranja slike te sam ekspresivnim potezima našla način kako se osloboditi viška energije, odnosno kako svoju energiju usmjeriti u nešto pozitivno – u likovno djelo.

Jedino pravilo koje sam si postavila slikajući ovu kompoziciju bila je težnja za postizanjem ravnoteže kroz kontrast crne boje papira i bijelih kružnica, odnosno pravilnim odvajanjem praznog prostora od slikanog dijela kompozicije.

Dinamične, nepravilne bijele kružnice koje se od donjeg desnog kuta protežu prema sredini uspravno položenog kvadratnog formata rađene su brzim, kružnim potezima špahtlom umočenom u smjesu glet mase i bijele tempere. Glet masu kao izražajno sredstvo ovog rada odabrala sam s ciljem postizanja reljefnosti na djelu što me dovelo do pitanja može li se ovo djelo interpretirati i kao kiparsko, a ne samo slikarsko jer zbog reljefnosti i uobičajeno kiparskog materijala – glet mase, djelo *Apstrakcija* dobiva karakteristike ne samo slikarskog nego i kiparskog rada.

Ovo je primjer samo jednog od mnogih pitanja koja su se javila tijekom stvaranja ovoga djela, a samo pitanje mi je dalo i odgovor na probleme koji su me doveli u istraživanje apstraktne umjetnosti i shvaćanja koji smisao sam ja našla u njoj. Za mene je to prvenstveno neograničavanje u smislu tehnika i materijala te uživanje u procesu stvaranja djela jednako kao i uživanje u promatranju završenog rada.

Apstrakcija, 2023., glet masa na crnom papiru

MASKE

Kako bi dobro portretirali neku osobu važno je pogoditi karakter, ekspresiju, proporcije i emociju lika. Međutim, je li lakše ili zahtjevnije portretirati nekoga koga dobro poznajemo i čije lice gledamo svaki dan? Ova tri portreta, odnosno tri maske prikazuju moju najbolju prijateljicu u različitim emotivnim stanjima, stanjima koja na njenom licu viđam svakodnevno bez osobitog obraćanja pažnje na same ekspresije lica.

Odlučile smo napraviti rad koji može biti i zajednički, ali i samostalni, na temelju emocija koje zajedno proživljavamo. Cilj je bio portretirati jedna drugu i prikazati kako se međusobno vidimo i doživljavamo, što zapažamo jedna na drugoj. Hoćemo li ispuniti vlastita, ali i međusobna očekivanja prenošenja našeg lika u umjetničku, kiparsku formu? Odlučile smo se odmaknuti od klasičnog prikaza portreta kao što je na primjer bista te smo se odlučile za prikaz u vidu maski. Maske smo odabrale simbolično. Jesu li naše ekspresije odraz naših stvarnih emocija ili njima prekrivamo neka druga duševna stanja za koja ne želimo da znaju drugi? Postoje li stvari u našem prijateljstvu koje pokušavamo sakriti jedna od druge ili se naš odnos uvijek temelji na iskrenosti?

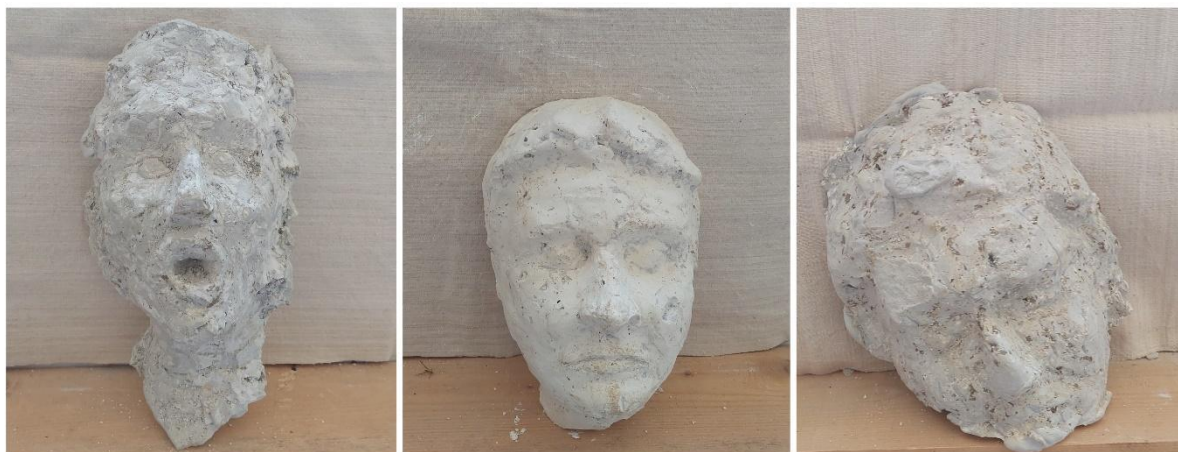
Rad se sastoji od pet maski, tri portreta moje prijateljice koje sam radila ja i dva portreta mene koje je radila ona. Odlučile smo ih izložiti na drvenoj dasci kao postamentu, okrenute prema promatraču, kako bi stvorile dojam komunikacije između maski i samog promatrača.

Postavom se referiramo i na postav glava na Šibenskoj katedrali koje je u petnaestom stoljeću od kamena izradio najpoznatiji hrvatski renesansni kipar Juraj Dalmatinac. Međutim, naš rad je zamišljen i na način da maske mogu stajati okrenute jedna prema drugoj, može se sastojati od pet, ali i od manje maski što mijenja koncept djela i stavlja maske u poziciju međusobne komunikacije. Dakle, postav samih maski u prostoru daje djelu neki novi izričaj, mijenja kompoziciju rada, ali mu daje i neki novi značaj.

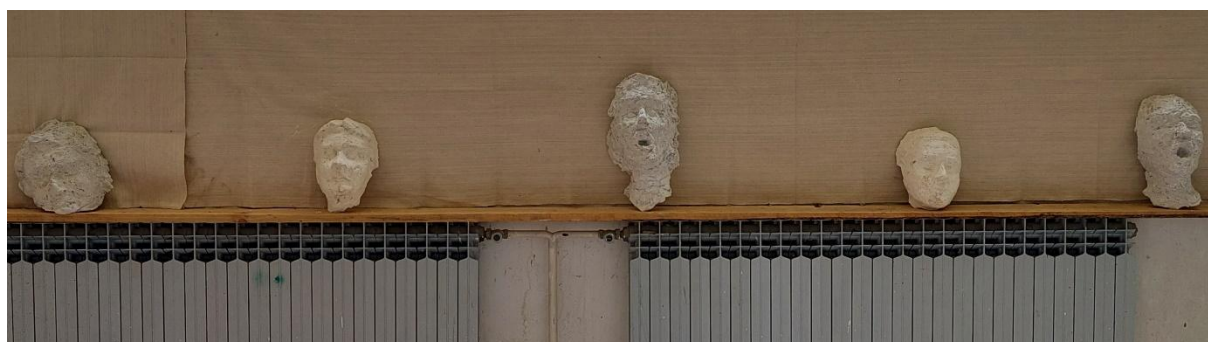
Osim same umjetničke izvedbe bilo je zanimljivo i proučavati kako se naš odnos razvija prilikom stvaranja ovoga djela. Svaka je radila svoj rad, na svoj način, svojim potezima, svojim stilom, ali su postojala i neka zajednička pravila kojih smo se morale držati – proporcije, dogovorene ekspresije, izražajno sredstvo. Isto tako, međusobna suradnja je bila bitna i prilikom stvaranja rada jer dok je jedna radila druga je morala pozirati i obrnuto.

Maske nisu naš prvi zajednički rad, bavile smo se portretiranjem jedna druge i u drugim različitim medijima kao što su crtež, slikarstvo i grafika stoga je zanimljivo bilo proučavati

sličnosti i razlike gotovih djela s obzirom na različite tehnike i materijale u kojima smo radile portrete, ali i naš umjetnički razvoj prilikom stvaranja novih djela. Iako smo imala iskustva u međusobnom portretiranju, ovo je bio prvi pokušaj portretiranja u kiparskim tehnikama, odnosno glini i gipsu. Prijašnje iskustvo stvaranja lika moje prijateljice pomoglo mi je u rađanju njene maske jer sam već likovno upoznala njen lik (proporcije, ekspresije i slično) što me dodatno pripremiло da izvedem ovaj zadatak što bolje mogu.

Maske, 2023., gips

Maske, 2023., gips

RIBAR

Uvijek su me inspirirali motivi kao što su sunce, more, brodovi, ribari te slične maritimne žanr scene. Grafika *Ribar* predstavlja djelo rađeno po fotografiji koja mi je privukla pažnju zbog kompozicije, ali i samog motiva na njoj. Fotografija u originalu prikazuje ribara na brodu koji priprema mrežu, a oko njega se nalaze druge ribarske brodice.

Ono što me inspirira stvarajući djela po fotografijama je to što imam slobodu izostaviti ili nadodati motive za koje smatram da će pridonijeti kompoziciji djela. U ovom djelu, odlučila sam zadržati glavni, centralni motiv ribara na brodu i brodice koja se nalazi u prvom planu fotografije. Međutim, u početnoj skici izbacila sam sve ostale motive koji su se nalazili na fotografiji te tako naglasak stavila isključivo na središnji, najbitniji motiv. Pozadina je u jednom, svijetlom tonu kako bi oko promatrača bilo usmjereno isključivo na motiv ribara i broda. Bitno je napomenuti i to da sam ovaj motiv radila i u drugim tehnikama kao što su crtež i akrilne boje te je ovaj rad svojevrsni spoj prijašnjih djela s istim motivom, ali u drugom mediju. Medij koji sam odabrala utjecao je i na kompoziciju djela. Naime, prikaz gotovog rada predstavlja zrcaljeni prikaz fotografije u originalu zbog prenošenja skice na bakrenu pločicu.

Grafička tehnika koju sam odabrala za ovaj rad je bakropis, odnosno akvatinta. S obzirom na to da sam se prvi puta susrela s ovim tehnikama nisam znala kakve točno rezultate očekivati zbog čega je proces stvaranja ove grafike bio još uzbudljiviji te sam imala više slobode prilikom stvaranja djela. Bakropis je tehnika u kojoj sam uspjela prenijeti ekspresivniji crtež sa početne skice, ali i zahvalna tehnika za prikaz detalja te stvaranja rastera za postizanje kontrasta, odnosno razlike između svijetlih dijelova slike i onih u sjeni.

Tehnika u kojoj najbolje mogu prenijeti vlastiti likovni izražaj je tehnika akvatinte. Iako je priprema vrlo bitna i zahtijeva odabir količine tonova na djelu prije samog početka rada, ova tehnika dopušta određenu slobodu stvaranja koju smatram vrlo bitnom u procesu izrade svojih djela neovisno o tome o kojem mediju se radi. Odlučila sam se na odabir četiri tona što smatram dovoljnim kako bi se stvorio dojam dubine i voluminoznosti s obzirom na to da raster rađen u tehnici bakropisa također pridonosi u prividnom stvaranju volumena.

Gotov rad zadržao je karakteristike originalne fotografije te poprimio dijelove crteža i slike. Glavni motiv ostao je isti, ali je zbog promjene kompozicije dobio novi kontekst i stvorio

drugačiju atmosferu. Razlika fotografije i grafike najočitija je u tome što je grafika pojednostavljeni akromatski prikaz glavnog motiva – starca na brodu.

Grafički postupak zanimljiv je zbog toga što u procesu rada često nastanu potezi, mrlje koje ne planiramo nego se dogode prilikom stvaranja rada. Tako je i djelo *Ribar* zbog slučajnih nepravilnosti na otisku rezultiralo stvaranjem dojma stare fotografije koja u usporedbi s fotografijom po kojoj je grafika rađena djelu daje novi kontekst te stvara dojam gotovo iste fotografije u razmaku od nekoliko godina.

Ribar, 2023., bakropis, akvatinta